

Den Saudiske Kronprins, gal eller genial?

Martin Hvidt

Nyhed

I begyndelsen af november måned, har Saudi Arabiens Konge og Kronprins givet ordre til at anholde en række medlemmer af kongefamilien og nogle højt placerede saudiske forretningsfolk, fordi de angiveligt har bedrevet korruption.

Resumé

Dette kommer ovenpå at verden over det sidste halve års tid har været vidner til en række opsigtsvækkende tiltag i Saudi Arabien. Først blev en ny og meget ambitiøs udviklingsplan, den såkaldte *Vision 2030* introduceret og som opfølgning herpå blev lønninger i den offentlige sektor reduceret med en tredjedel. Nogle måneder senere blev lønnen dog sat op igen. Dernæst fraveg Kong Salman den aftalte tronfølgerrækker og satte hans søn Muhammad bin Salman ind som kronprins. Så fulgte flere opblødning i den strenge tolkning af Islam som kongeriget praktiserer, bl.a. fik kvinderne igen ret til at køre bil. Slutteligt har Kronprinsen har sat en række prinser og højtrangerende Saudiske forretningsfolk bag tremmer, under påskud af at bekæmpe korruption. Det store spørgsmål der diskuteres er hvorvidt Kronprinsen er gal eller genial. Denne artikel forsøger at give et overblik over diskussionen.

Søge begreber

Popular Politics in the GCC States, South Asian Labourers, Transnational Indian Politics, Labour Unrests, Politics of Rights

Om forfatteren

Martin Hvidt er Lektor ved Center for Mellemøststudier, Syddansk Universitet. Han er specialiseret i de Arabiske Golf lande og er fornyeligt hjemvendt efter 3 års ansættelse ved Zayed University, Dubai.

Analyse:

Prins Muhammad bin Salman, er søn af konge Kong Salman som har regeret siden januar 2015. Han blev først kendt i den bredere offentlighed, da han som Saudi Arabiens nytiltrådte Forsvarsminister i 2015 stod bag landets militære indgriben i Yemen. Denne krig er fortsat pågående nu på andet år uden at der er synlige tegn på en snarlig løsning af konflikten. Ligesådan er det gået med hans andet udenrigspolitiske satsning, nemlig 'Qatar krisen', der startede med bål og brand i juni 2017, men siden har mistet momentum og nu et halvt år efter er ved helt at fortone sig.

Indrigspolitisk træder Muhammed bin Salman ind på scenen er, da han i som leder af Saudi Arabiens højeste økonomiske organ lancerede en stærkt liberalistisk og ambitiøs udviklingsplan udarbejdet i samarbejde med det Amerikanske konsulentfirma McKinsey. Det overordnede mål med *Vision 2030* er at diversificere økonomien og dermed skabe fundamentet for mere stabile indtægter og at skabe arbejdspladser. Med udgangspunkt i stærkt faldende oliepriser siden 2014, som på blot få år har halveret landets olieindtægter, skal samfundet reformeres, så afhængigheden af olien som indtægtskilde bliver formindsket. Den private sektor skal revitaliseres, og dette skal bl.a. gøres ved at udjævne lønniveauet mellem den offentlige og den private sektor, hvilket i praksis betyder at lønningerne, i den offentlige sektor skal reduceres betydeligt. Kun herved kan det blive attraktivt for Saudere at arbejde i den private sektor. Endvidere lægger planen op til et yderst kontroversielt tiltag, nemlig at sætte det statslige olieselskab Aramco på aktier og sælge 5% af disse til internationale investorer. Salget af Aramco aktierne skal foregå i foråret 2018, og salget forventes at indbringe ca. 2000 mia. dollars, som skal bruges til at finansiere omstillingen af samfundet, til et såkaldt 'post-oil samfund.'

Og Kronprinsen satte handling bag ordene. Lønningerne for alle offentligt ansatte, hvilket vil sige for flertallet af de godt 8 mill. Saudere der er i arbejde, blev sænket i september måned 2016. Ydermere blev en række frynsegoder fjernet og der blev skåret ned på længden af ferierne. Reformen vakte ikke blot opsigt i Saudi Arabien, hvor mange husstande oplevede en 20-30% reduktion af deres lønindtægter, men også i de omkringliggende lande, der med stor forsigtighed havde indført mindre prisforhøjelser på fx benzin, vand og el som følge af behovet for besparelser. Forsigtigheden skyldtes frygten for at bryde den såkaldte 'sociale kontrakt,' der påbyder at kongen deler ud af olierigdommene, og at borgerne som modydelse ikke blander sig i politik. Saudi Arabien blev således det første Golf land som for alvor udfordrede denne kontrakt. Men det blev et kort forløb. Den 27 april 2017 trak den unge prins alle reformerne tilbage, angiveligt fordi landets økonomi havde bedret sig markant!

Den 4. november har Saudi Arabien endvidere været vidne til at Kronprinsen har sat en række prominente familiemedlemmer og betydningsfulde Saudiske forretningsfolk i varetægt, angiveligt fordi de gennem korruption har beriget sig af offentlige midler

Men hvordan skal man forstå hele denne situation?

Der er flere grunde til at det er svært at danne sig overblik over situationen i Saudi Arabien. Som Mellemøstforskeren Gregory Gause for nyligt påpegede, så ved vi for det første ikke hvad Kronprinsen tænker, fordi han ikke er fremkommet med sammenhængende udtalelser vedr. hans politik, for det andet ved vi ikke hvad den Saudiske befolkning tænker, idet der ikke findes nogle pålidelige meningsundersøgelser, for det tredje, ved vi ikke hvordan kongefamiliens senior medlemmer tænker og for det fjerde ved vi ikke præcist hvem og hvor mange, der er blevet tilbageholdt i de seneste ugers arrestationer, kun at det omfatter både medlemmer af kongehuset, et par ministre, ledende forretningsfolk og forskellige religiøse personligheder.

I en artikel af Hussein Ibis under titlen *The Saudi Crown Prince Is Gambling Everything on Three Major Experiments* så drejer tilbageholdelsen af disse personer sig først og fremmest om at Kronprinsen med hans fars hjælp, vil positionerer sig som enerådige hersker på linje med Saudi Arabiens grundlægger Ibn Saud, for fra den platform, at give landet en ny politisk rolle og en ny økonomi. Dertil har han brug for at centralisere magten omkring sig og ikke mindst, gøre sig fri af de interesser og den modstand der naturligt vil være mod sådanne initiativer, både indenfor og udenfor kongefamilien.

Tilbageholdelsen af kongefamiliens medlemmer og forretningsfolkene er sket ud fra anklager om korruption, og specielt dette argument sigter mod at gøre Kronprinsen populær blandt ungdommen i Saudi Arabien, der skulle være godt træt af den gamle orden. I det hele taget, så mener Hussein Ibis, at vi skal se Kronprinsens handlinger som et forsøg på at bygge bro til ungdommen. Saudi Arabien har en usædvanlig ung befolkning, hvor ca. 50% af befolkningen er under 30 år, og hvor mange har kvaler med at finde et fornuftigt job og ikke mindst en bolig. Ikke blot skulle emnet korruption være populært blandt denne gruppe, det gælder også Kronprinsens italesættelse af en af en mere moderat tolkning af islam og herunder mere underholdning i det offentlige rum. Som første tiltag har kvinderne igen fået retten til at køre bil og der er blevet oprettet et 'Ministry of Entertainment.'

Lionel og Evans skriver i en artikel med titlen *Shaking down Saudi Princes is harder than you think*, om de økonomiske aspekter af tilbageholdelsen af kongefamilien og forretningsfolkene. Mohammad bin Salman vil korrupsionen i landet til livs og beskylder den gruppe af tilbageholdte topfolk for sammenlagt at have svindlet sig til en formue på 33 milliarder dollars. Disse penge er i dag indefrosset. Men som artiklen argumenterer, så er det ikke sandsynligt at Kronprinsen faktisk vil indkræve dette beløb, fordi det vil sætte ham i et betydeligt modsætningsforhold til den private sektor, som i fremtiden skal spille en nøglerolle i landets udvikling. Lionel og Evan ser det som mere sandsynligt, at et symbolske beløb vil blive overført til statskassen, men at det egentlige langsigtede mål er at presse de store entreprenørfirmaer til at sænke priserne, når de i fremtiden skal bygge for staten. Med andre ord, så fremstår kampen mod korrupsionen som et tiltag, der i første omgang bør ses som en disciplinering af samfundet. Der skal sendes et klart signal om at de tider, hvor statskassen stod vidt åben og fungerede som et tag-selv bord for folk med indflydelse, er endegyldigt ovre.

Madawi Al-Rasheed, diskuterer i en artikel med titlen *The night of the long knives in Saudi Arabia*, 5 november 2017, hvorfor det var nødvendigt for den unge prins at foretage den udrensning han er i gang med. Artikel tager udgangspunkt i at den første prins, der blev tilbageholdt var Prins Mitab ibn Abdullah, søn af den nu afdøde Kong Abdullah som siden 1996 har været leder af the Saudi National Guard, en stammebaseret militær styrke oprettet i 1960'erne med det formål at beskytte kongefamilien og balancere forskellige dele af de militære styrker og sikkerhedsstyrkerne ud i forhold til hinanden. Styrken udgør en af de tre hovedstyrker i Kongeriget og omfatter i dag en stående styrke på ca. 100.000 soldater og 27.000 i reserven. For Madawi Al-Rasheed er det helt logisk, at Mohammad bin Salman måtte fjerne Prins Mitab fra denne post for på den vis helt og entydigt at få styrken under hans kontrol således at evt. utilfredse medlemmer af kongefamilien ikke gøre brug af denne hær til evt. at afsætte ham. Artiklen er ikke overrasket over udskiftningen, og faktisk undre sig mest over at der gik så langt tid før Prins Mitab blev fjernet fra posten. For det det er, skriver hun, en helt normal praksis i magtspillene omkring arvefølge kontroverser, at den der vindende part konsoliderer sin magt.

Artiklen er endvidere af den opfattelse, at det er logisk at de væsentligste forretningsfolk også bliver tilbageholdt pga. den magt de besidder. For erhvervsfolk med betydelige formuer og internationale forbindelser kan udgøre en trussel for Muhammad bin Salman. Navnene på forretningsfolkene er ikke frigivet, men det vides at Prins Al Waleed bin Talal, ejeren af Kingdom Holding, og blandt de rigest mænd i Saudi Arabien med en personlig formue omkring 20 mia. dollars, er blandt dem. Selv om det sender et forkert signal til i forhold til at inviterer udenlands kapital ind i landet, er dette træk ifølge Madawi Al-Rasheed heller ikke uventet. Først og fremmest fordi, det at gå

efter de største spillere med de tætteste kontakter til kongehuset, sender det et klart signal til resten af forretningsverdenen om, at ingen er hævet over loven og ingen vil få specielle privilegier i 'det ny Saudi Arabien' som Kronprinsen ønsker at skabe. En anden grund er selvfølgelig, at ved at bringe de største forretningsfolk under kontrol, prøver han at undgå at de senere kan bruge deres finansielle styrke, og deres mediehus til at modarbejde ham.

Diskussion

Der er som nævnt meget vi ikke ved på nuværende tidspunkt, men skulle jeg givet et bud, så vil det forekomme logisk at vi vil se et tronskifte inden for overskuelig fremtid. Mohammed Bin Salam har sat sig i en situation som ikke er holdbar. Han kan ikke opretholde tilfangetagelsen af familiemedlemmerne og forretningsfolkene i en uendelighed, og kan selvfølgelig ikke blive dem kvit ved fx at sende dem i eksil. Så den eneste langtidsholdbare løsning må være at han opnår status som Konge, og med udgangspunkt i den magtposition, få hver enkelt af de tilfangetagne ombord i hans projekt, enten gennem trusler eller ved overtalelse.

Som sådan vil det være logiske, hvis den nuværende konge træde tilbage når Kronprinsens magt er konsolideret, båden inden for kongefamilien og i samfundet. Det er et usædvanligt skridt for monarker at abdicere, men i 2013 så vi hvordan kongen i Qatar abdicerede og satte sin søn på tronen. På den vis kunne sønnen blive den gennemgående figur det hektiske 10 år op til verdensmesterskabet i fodbold i 2022, som samtidigt også repræsenterer en voldsom opbygning og modernisering af landets infrastruktur. Det samme er tænkeligt her. Kong Salman er 81 år og rygtes at være ved svagt helbred, så det giver god mening at lave generationsskiftet nu hvor de lave oliepriser tvinger en reformdagsorden igennem.

Om Muhammad bin Salman er gal eller genial ved vi ikke. Dem, der hælder til det første har givet ham tilnavnet *Prince of Chaos* og vil pege på hans mange uafsluttede projekter fx i Yemen og Qatar, på hans halv-gennemførte økonomiske reformer og på hvordan han på kort tid har splittet landene i regionen. Dem der på den anden side mener han er genial, vil pege på hans initiativrigdom, hans gode hoved og frem for alt hans fändenivoldskhed, der sætter ham i stand til at udfordre både de gamle normer og de eliter i samfundet, der ønsker at opretholde dem, og måske derfor er den eneste, der på lang sigt evner at omstille samfundet fra en gumpetung oliøkonomi til et dynamisk 'post-oil' samfund.

Et er i hvert fald sikkert, bestiger han tronen inden længe, vil han være i den helt unikke situation, at han som Konge, kan set frem til 50 år eller mere til at gennemføre hans projekt med at skabe hans nye Saudi Arabien.

Referencer

Ibish, Hussein (2017). *The Saudi Crown Prince Is Gambling Everything on Three Major Experiments: A perceived failure on any of these undertakings could produce a crisis of legitimacy*, The Atlantic Daily/Global, Nov. 7. 2017

Al-Rasheed, Madawi (2017). *The night of the long knives in Saudi Arabian*. Sunday 5 November 2017, Middle East Eye, Sunday 5 November, 2017,
[Http://www.middleeasteye.net/topics/saudistruggle](http://www.middleeasteye.net/topics/saudistruggle)

Lionel, Laurent og Edward Evans (2017). *Shaking down Saudi Princes is harder than you think*, Bloomberg 10 November 2017,
<https://www.bloomberg.com/gadfly/articles/2017-11-10/shaking-down-saudi-princes-is-harder-than-you-think>

Hearst, David (2017). *Mohammed bin Salman, Saudi Arabia's prince of Chaos*, Middle East Eye, Tuesday 27 June 2017, <http://www.middleeasteye.net/topics/saudistruggle>